

GYVIEJI ARCHYVAI

Prisiminė Valkininkų knygnešės ir daraktores moteris

Sekmadienį Valkininkų miestelis buvo pilnas šventinio šurmilio – čia vyko tradicinė miestelio šventė „Antaninių kermošius“...

Igyvendinant projektą „Šviesa, nešanti šviesą“, skirtą Valkininkų krašto knygnešiams ir daraktoriams atminti (kurį finansavo Lietuvos kultūros taryba ir Varėnos rajono savivaldybė, talkinant Varėnos kultūros centrui, Valkininkų seniūnijai, bendruomenei), pagrindinėje miestelio aikštėje priešais bažnyčią nuo pat ryto, kaip ir senovės kaimo turguje, vyko kermošius, kuriame buvo galima įsigyti tautodailės dirbinių, dzūkiškų skanėstų.

Scenoje vykusioje koncertinėje programoje pasirodė Valkininkų gimnazijos vokalinio ansamblio moksleiviai (vadovė Neringa Akulavičienė), Valkininkų kultūros centro folklorinių šokių ansamblis „Bitelė“ (vad. Jolanta Molienė), folkloro ansamblis „Santaka“ (vad. Aldona Japertienė), Valkininkų kapela, šiuolaikinio šokio atlikėja Eglė Ukanytė ir renginio pa-

grindine ašimi tapusi aktorė, dainininkė, rašytoja, renginio vedančioji Nijolė Narmontaitė. Pastarosios atlikėjos savo pasirodymais supažindino šventės svečius su Valkininkų krašto knygnešėmis ir daraktorėmis. Šis kraštas tuo ir ypatingas, kad skirtingai nei kituose regionuose knygnešių tinkle veikė beveik trečdalis moterų. Spaudos draudimo laikotarpiu tai buvo tikra retenybė atrasti tiek daug moterų, atsitraukusių nuo šeimos,

buities ir įsitraukusių į kovą už savo gimtosios kalbos išsaugojimą.

Šventės proga susirinkusiųosius griausmingai sveikino asociacijos „Pakeliui su vėju“ nariai, rajono savivaldybės administracijos direktorius Alvydas Verbickas, Valkininkų bendruomenės pirmininkė Danutė Blažulionienė, seniūnas Antanas Juknevičius, klebonas Algis Vaickūnas. Pasveikinti buvo ir šioje šventėje dalyvavę

Antanai.

Šventėje netrūko įvairiausių edukacinių veiklų ir mažiems, ir dideliems. Vyko šie užsiėmimai: „Uždrausta knyga ir daraktorių mokykla“, „Knygnešys paslaptys“, „Knygnešių takais“.

Vidurdienį miestelio bažnyčioje vyko Šv. Antano atleidų iškilmės ir vaikų Pirmosios šventosios Komunijos šventė. Šv. Antano atleidai Valkininkuose rengiami nuo XIX a. pradžios, o šiemet tai

buvo vienuoliktoji atsinaujinusi šventė.

Už paramą renginiui organizatoriai dėkoja UAB „Staginis“ direktoriui Kęstučiui Jurgelioniui, Varėnos kultūros centro direktorei Reginai Svirskienei, Žydrūnei ir Ričardui Sabaliauskams, Vilmai ir Algiiui Jankauskams. Taip pat nuoširdų ačiū taria būriui talkininkų, kurių pagalba buvo labai svarbi: Aldonai Tolvaišienei, Algiiui Mazaliauskui, Alvydui

Kazlauskui, Ramūnui Vilkevičiui, Romui Petrūniniui, Virginijai Leikaičiui, Agnei Vilbikaitei, Jonui Andriulioniui, Danutei Šalaševičienei, Renatai Kovalčiukienei, Gintarei Česnulevičiūtei, Ritai Markevičiūtei, Arūnui Kažanauskui, Gabrieliui Moliui, Žygimantui Verseckui, Živilėi, Lėjai, Vidui ir Eriku Žilinskams, Gediminui Žemaičiui.

Jolanta MOLIENĖ

Varėnos viešoji biblioteka ne kartą kvietė vaikus giliau pažinti poeto Martyno Vainilaičio kūrybą ir aplinką, tapusią poeto įkvėpimo šaltiniu...

Iš ko susidėjo M. Vainilaičio vaikystė

Įvyko du nuotaikingi muzikiniai-literatūriniai šeimadieniai su „Vėjų teatro“ aktorais Pijumi Narijausku ir

Greta Šepliakovaite. Aktoriai deklamavo Martyno Vainilaičio eilėraščius „Ateikit, – niekad neapvilsiu“, „Į Varėną“,

„Mano dzūkiška skaičiuotė“, „Žiogų smuikeliai“, mokė skaičiuočių, kartu su vaikais dainavo dainas „Senelio kal-

ba“, „Tilingu talangu“, „Cha Cha Cha“ poeto žodžiais. Dalyviai kartu su aktoriais grojo tamburinais, mėgdžiojo aktorių judesius, dalyvavo muzikinėje mankštoje, išbandė kūno perkusiją. Birželio 1-osios dienos šeimadienis dėl lietingo ir šalto oro įvyko bibliotekoje, o 9-osios dienos renginys – miesto parke.

Nuo 2016 metų tradiciniu tapo žygis į M. Vainilaičio gimtąjį Mergežerį, kur prie suraizgytų sumazgytų žingsnio pločio šaltinėlių, sakais kvepiančioje pirkioje gimė būsimasis poetas. „Knygos, tėvo pasakos ir dainos, motulės lopšinės melodija, gamtos artumas ir grožis – štai iš ko susidėjo mano vaikystė“, – rašė M. Vainilaitis. Šiemet žygiavo Varėnos „Ryto“ progimnazijos 3 klasių mokiniai. Žygeiviai, įveikę 5 kilometrų miško kelią, aplankė senąsias Mergežerio kaimo kapinaites ir uždegė atminimo žvakutę ant vaikų poeto Martyno Vainilaičio kapo. Sustojo prie stogastulpio, žymincio buvusios mokyklos vietą, o gimtojoje poeto sodyboje po trumpo poilsio valandėlės klausėsi padavimo apie Mergežerį, poeto kūrybos simbolį Strazdanotą Berniuką, M. Vainilaičio eilėraščių, eilėraščių-mišlių, dalyvavo trumpoje viktorinoje. Sugrįžus, išmaniosios programėlės parodė – nueita daugiau nei 16 tūkstančių žingsnių!

Populiarėja ir kitas žygis.

Pirmą kartą jis įvyko 2014 m., o nuo 2020 m. pradėta jį organizuoti reguliariai. Saulėtą birželio 7-ąją iki Naujųjų Valkininkų vaikai vyko traukiniu. Apžiūrėjo bibliotekoje veikiančią Lietuvos vaikų piešinių parodą lietuvių mitologijos motyvais, po to pėsčiomis traukė į Vaitakarčmio kaimą, apie kurį poetas rašė: „Turiu tokį „Ežio dvarą“ netoli Valkininkų. Ten mažas namelis ir nemažai ežių, todėl „Ežio dvaru“ vadinamas. Aplink namelį prisodinta daug medžių. Jie dideli, kamienai apsamanoję. Ten leidžiu visas vasaras, rašau. Lyg išsipildžiusi svajonė – būti ten, kur daug medžių, ir rašyti...“ Praėję senoviniu grindiniu – karališkuoju keliu, kuriuo keliaudavo Barbora Radvilaitė ir daugybė Lietuvos didikų, žygeiviai pasiekė Pūčkornių kaimą, kuriame iki 18 a. veikė ginklų kalykla, tiltu persikėlė į kitą Spenglos upės krantą. „Ežio dvare“ žygeivius pasitiko poeto žmona Sofija Vainilaitienė. Čia taip pat skambėjo eilės, prisimintas poetas, apžiūrėtas jo darbo kambarys, kuriame įkurtas muziejus, gėrėtasi sodybos skulptūrų parku, nuostabią gamtą.

Visos šios veiklos yra Varėnos viešosios bibliotekos projekto „8-asis respublikinis vaikų meninės kūrybos festivalis „Susitikimas Ežio dvare“ dalys. Projektą finansuoja Lietuvos kultūros taryba ir Varėnos rajono savivaldybė.

Daiva ARMONIENĖ
Varėnos viešosios bibliotekos
bibliotekininkė

Žygeiviai Mergežeryje ir...

... Vaitakarčmyje su poeto našle Sofija Vainilaitiene (viduryje)